

Energi-og klimaplan for Krødsherad kommune

Vedlegg 1 – Forklaring ord og uttrykk

Miljøfyrtårnsertifisering.

Miljøfyrtårn er ei nasjonal sertifiseringsordning retta mot verksemder i privat og offentleg sektor. Målet er at ei Miljøfyrtårn-sertifisering skal føre til ei miljøvenleg drift og gje ein tydeleg og dokumentert miljøprofil. Bedrifta eller etaten går saman med ein konsulent gjennom bedrifta og lagar ei miljøanalyse med ein handlingsplan. Når både det generelle kravsettet og spesielle bransjekrav er oppfylt kan bedrifta sertifiserast for 3 år, og seinare resertifiserast. Det kan vere naturleg at fleire kommunar går saman om å utdanne ein sertifisør, den som godkjenner bedrift/etat. Enkelte kommunar har vore aktive for å få sertifisert bedrifter. Blant anna vart 15 bedrifter sertifisert i 2003.

Totalt er det pr august 2009 1760 gyldige sertifiseringar i Norge.

Meir om dette på: www.miljofyrtarn.no.

For å finne bedrifter og etatar som er sertifisert i ei kommune:

http://www.miljofyrtarn.no/index.php?option=com_sobi2&sobi2Task=search&Itemid=9999

Regnmakerne

Regnmakerne er navnet på Enova si satsing på kunnskapsbygging i grunnskola. Opplegget mot 4-7 trinn blir kalla Regnmakerskolen, målet er å byggje kunnskap om og interesse for energi og klimaspørsmål blant elevane. Opplegget er forankra i læreplanane i fleire kompetansemål i Kunnskapsløftet. Det egner seg godt som utgangspunkt for tverrfagleg prosjektarbeid. Blant anna har Regnmakerne årleg nasjonal Vennergidag, Energikamp, eigen nettstad, og de dukkar opp i TV og andre stader i samfunnet.

For å kvalifisere til tittelen Regnmakerskole må skola samla sett jobbe med minst ein aktivitet på hvert av fem hovedområder. Innsatsen blir vanlegvis avslutta med en årleg Regnmakerdag med Energikampfinale og fellessamling på kvar enkelt skole.

Regnmakernes energikamphengar

Ein av fem aktivitetar for å bli registrert som Regnmakerskole er gjennomføring av den såkalte Energikampen, jfr. serien for barn sendt på NRK dei siste åra, seinast sist jul. Enova tilbyr kommunane i Norge støtte ved innkjøp av ein slik hengar som kan lånast ut til grunnskoler og andre for gjennomføring av en Energikamp på skoleområdet. Enova vil dekke inntil 50 % av hengerens samlede kostnader, I praksis betyr det ca 60-65000 kr i støtte og det same i eigenbetaling. Klimaplanprosjektet vil undersøkje moglegheiter for å få til samarbeid frå fleire kommunar, everk og renovasjonsselskap om same hengaren

Massivtrehus

Massivtrehus er bygg der tre er brukt både til konstruksjon, isolasjon og i synlege flater. Blir laga som elementer i industrihall, elementene blir sett saman på byggeplass. Også fleiretasjes hus kan byggast i tre ved bruk av massivtre. Det er brannsikkert, lite energikrevjande å byggje og det lagrer CO₂. Når bygget skal rivast er det lett å resirkulere til energi. Ved bruk av 1 m³ auka bruk av trevirke i ein bygningskropp bind om lag 1t Co₂ og sparar om lag 1 tonn Co₂ i høve til andre material (i gjennomsnitt)

Energi-og klimaplan for Krødsherad kommune

Lågenergibolig:

Ein lågenergibolig er ein bolig der det er gjort eit sett av tiltak for å redusere varmebehovet og det totale energibehovet. Det er ikkje laget noen eintydig definisjon av omgrepet lågenergibolig, men det er ei utbreidd oppfatning blant ekspertar at lågenergiboligar bør ha eit totalt energibehov ned mot 100 kWh/m². Ein vanleg ny bolig har eit totalt energibehov på om lag 160 kWh/m²/år.

Det er venta at krav og definisjonar til lågenergi-og passivhus blir klare i 2010.

Passivhus-standard:

Passivhus er boligar med ekstremt lågt varmebehov, som skal ha eit oppvarmingsbehov under 15 kWh/m²/år og effektbehov til oppvarming skal vere under 10 W/m². Denne definisjonen gjeld i utgangspunktet for mellom-europeisk klima (Tysktalande land), men erfaringar fra Sverige (Gøteborg) og simuleringar viser at det er mogeleg å oppnå dette også for kaldt norsk klima. Totalt energibehov (kjøpt energi) i et passivhus vil liggje rundt 60 kWh/m²/år,

Energimerkeordningen:

Bygningsenergidirektivet i EU er bakgrunnen for den norske ordninga. Direktiv 2002/91/EF vart vedteke i januar 2003 for å bidra til større energieffektivitet i den europeiske bygningsmassen. Både i EU og Norge skjer ca. 40 % av samla energibruk i bygningar. Det er miljøpolitiske og energipolitiske grunnar til å sørge for at energibruken er så effektiv som mogeleg.

Direktivet krev bl.a. at landa:

- Jamnleg fornyar energikrava til nybygg og rehabilitering (jf. teknisk forskrift til plan- og bygningsloven)
- Etablerer ei ordning for energimerking av bygningar. Denne er gjeldande frå 1.1.2010, då blir det obligatorisk med ei energiattest for alle som skal omsetje bygningar. Energimerket gir een karakter fra A til G, der A er beste karakter.
 - A og B: Lågenergibygingar og passivhus; dette er bygninger som er bygd betre enn krava til nye bygg.
 - C-D: Nye bygg som tilfredsstillar dagens byggeforskrifter
 - E – G: Bygg som er bygd under andre forskriftskrav enn i dag. Gamle hus som ikkje er utbetra vil normalt få ein dårleg karakter.
- Etablerer ordningar for energivurdering av tekniske anlegg i bygningar, dvs. kjelanlegg og klimaanlegg

Stortinget vedtok i 2003 at Norge skulle gjennomføre direktivet i Norge. Meir info her:

www.bygningsenergidirektivet.no

Transnova:

Transnova er oppretta på bakgrunn av Klimameldinga og klimaforliket som vart lagt fram i januar 2008. Klimagassutslepp frå transport aukar meir enn andre utslepp. Målet for Transnova er å bremse denne utviklinga slik at ein oppnår nullvekst i utsleppa frå dagens nivå.

Transnova er eit prøveprosjekt som skal vidareførast i minst tre år, for så å bli evaluert. Sjølv om prosjektet er ei prøveordning, skal verkemiddel og tiltak vere langsiktige. Målet er at Transnova på sikt skal bli ei permanent ordning for meir klimavennlig transport.

Fairtrade-kommune

Fairtrade-kommune er ei utnemning for kommuner eller byar som jobbar aktivt med å auke kjennskapen til og forbruket av Fairtrade-merka produkt i sitt lokalmiljø. For å få status som

Energi-og klimaplan for Krødsherad kommune

Fairtrade-kommune må kommunen nå ein del grunnkriterier som er sett av Fairtrade Max Havelaar Norge, men også drive eit kontinuerleg arbeid som fremmar Fairtrade. Konseptet Fairtrade-kommune gir ei ramme å arbeide innanfor når det gjelder etisk forbruk, og kan også fungere som eit godt springbrett for andre initiativ innanfor miljø og rettferd.

Meir info her: <http://www.fairtrade.no/Internett/Fairtrade-kommune/>

Effekt blir målt i W (Watt) og er uttrykk for momentanverdien for kraftuttak til ein installasjon.

Energi blir målt Wh (Watt timer) og er uttrykk for energibruk til en installasjon over eit visst tidsrom. Krev ein installasjon eit jamt kraftuttak på 10 kW, er energibruken i løpet av eit år $10 \text{ kW} \times 8.760 \text{ timer} = 87.600 \text{ kWh}$.

Biobrensel er brensel som har biomasse som utgangspunkt. Biobrensel kan omformast til varme og/eller elektrisitet.

Fjernvarme er en distribusjonsform for energi basert på vatnbåren oppvarming. Ein sentralisert varmesentral produserer varmt vatn som blir distribuert til eksterne bygg som er tilknyttta varmesentralen gjennom eit felles røyrenett (fjernvarmenett).

Stasjonær energibruk er energibruk som går til reint stasjonære formål. Energibruk til mobile formål (transport) inngår ikkje i dette.

Klimagassar: Gassar som bidreg til global oppvarming. Dette er gassar som CO₂ (karbondioksid), N₂O (lystgass), CH₄ (metan), KFK (klorfluorkarbonforbindelsar).

Fossile brenslar: Brensel som har fossil opprinnelse (kol, olje, naturgass)

Fornybar energi: Omgrep som omfattar energi fra kjelder som har kontinuerleg tilførsel av ny energi, og ikkje kan tømmast innanfor tidsrammer det har vore menneske på jorda. Fornybare energikjelder er for eksempel solenergi, vasskraft, vindkraft, bioenergi, bølgekraft, geotermisk energi, tidevassenergi og saltkraft.

Nyfornybar energi: Omfatter all fornybar energi unntatt vasskraft